

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 жовтня 2020 року,
Протокол № 5

Перший проректор

_____ О.М. Омельчук
(підпис) (ініціали, прізвище)

29 жовтня 2020 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПОЛІТОЛОГІЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
галузі знань 07 Управління та адміністрування

м. Хмельницький
2020

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни		2
2.	Заплановані результати навчання		3
3.	Програма навчальної дисципліни		5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		9
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	9
	4.2.	Аудиторні заняття	10
	4.3.	Завдання для самостійної роботи студентів	10
5.	Методи навчання та контролю		10
6.	Схема нарахування балів		10
7.	Рекомендована література		11
	7.1.	Основна література	11
	7.2.	Допоміжна література	12
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		13

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 072 Фінанси, банківська справа та страхування
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Політологія
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Код дисципліни	– ЗПВ 2.1.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– бакалавр
9. Курс / рік навчання	– другий
10. Семестр	– третій
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3,0 / 90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 44
% від загального обсягу	– 49
лекційні заняття (годин)	– 26
% від обсягу аудиторних годин	– 59
семінарські заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 41
самостійна робота (годин)	– 46
% від загального обсягу	– 51
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2,5
самостійної роботи	– 2,5
3) заочна форма навчання:	не передбачена
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ЗПО 1. Історія України; ЗПО 7. Соціологія;

- 2) супутні дисципліни – ЗПВ 2.2. Історія політичних та правових учень.
- 3) наступні дисципліни – ЗПО 11. Філософія;
ЗВП 4.1. Етика ділового спілкування;
ЗВП 4.2. Психологія спілкування.
14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

<p>Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p>Загальні компетентності ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 09. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності Спеціальні компетентності СК 09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.. СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>ПР 18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. ПР 19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань. ПР 22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p>

<p>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</p>	
<p>1. Знання</p>	
<p><i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i></p>	
1.1)	понятійно-категоріальний апарат дисципліни, основні світові та вітчизняні політологічні школи, концепції, напрямки;
1.2)	сутність політичного життя, політичних відносин і процесів;
1.3)	конституційні права людини і громадянина;
1.4)	сутність, взаємозв'язок, складові політичної системи суспільства, в якій держава є основним суб'єктом політичної влади; особливості політичної системи України;
1.5)	провідні напрямки розвитку світового політичного процесу, геополітичні умови,

місце, роль і статус України в сучасному світі.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати тенденції розвитку політичних систем, політичних партій, сучасного політичного процесу, світової політики й міжнародних відносин;
2.2) з'ясувати вплив політики на модернізацію українського суспільства;
2.3) інтерпретувати специфіку виборчого процесу, особливості існуючих у світовій політичній практиці типів виборчих та партійних систем;
2.4) розумітись на понятті легітимності влади, кризи легітимності і засобів її подолання;
2.5) пояснювати політичні аспекти глобальних проблем сучасності та дискутувати з приводу можливих шляхів їхнього подолання;
2.6) обґрунтовувати вплив політичної культури особистості на її здатність до прийняття осмислених рішень у професійній та політичній діяльності.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) формувати та відстоювати власну політичну позицію, спираючись на теоретичні та прикладні аспекти політологічного знання;
3.2) створювати навколо себе атмосферу політичної толерантності, вести політичні дискусії з позицій високих норм етики та політичної культури;
3.3) орієнтуватись у економічній і, зокрема, фінансовій політиці держави, висловлювати пропозиції стосовно її вдосконалення;
3.4) володіти первинними навичками політичної діяльності та поведінки;
3.5) вибирати стратегії діяльності з урахуванням суспільно-політичних, громадських, партійних інтересів.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати тенденції розвитку сучасної політології, виокремлювати політологічні знання, необхідні задля діяльності у фінансовій сфері;
4.2) демонструвати здатність розбивати інформацію на компоненти, зокрема, під час вивчення рекомендованих першоджерел з політології;
4.3) змістовно аналізувати основні історичні етапи становлення світової та вітчизняної політичної думки;
4.4) обґрунтувати критерії типології політичних режимів, партійних, виборчих систем, та виокремлювати їх основні різновиди;
4.5) аналізувати особливості різних форм державного правління та державного устрою.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) поєднувати елементи політичної системи в єдине ціле, розуміти, що політична сфера суспільства має системний характер і, таким чином, відповідає закономірностям побудови та функціонування відкритих самоорганізованих систем;
5.2) інтегрувати та використовувати знання з інших дисциплін при вивченні політології;
5.3) вільно володіти категоріальним базисом політології для взаємодії політологічних теорій з іншими галузями соціального знання;
5.4) обґрунтовувати необхідність знань з політології для фахівців з фінансів, страхування та банківської справи;

5.5) пропонувати шляхи підвищення власної політичної культури, розвитку здатності вирішувати суспільні проблеми комплексно, навичок критичного мислення в процесі самоосвіти та самовдосконалення;
5.6) узагальнювати соціально важливу інформацію на основі використання різноманітних джерел такої інформації, орієнтуватися у питаннях внутрішньої та зовнішньої політики держав та у питаннях міжнародних відносин.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) оцінювати значення знань тем з курсу «Політологія» для формування високого рівня політичної та професійної культури фінансиста;
6.2) порівнювати внесок зарубіжних та вітчизняних політологів у скарбницю світової політичної думки;
6.3) пояснювати відмінності між різними напрямками та течіями політології, оцінювати їхній вплив на сучасну політичну практику;
6.4) вибирати серед різноманіття політичних думок та поглядів окремі положення, важливі для формування власної політичної позиції, особистісного та професійного самовдосконалення та самовираження;
6.5) розуміти сутність політичної еліти та її значення в житті суспільства;
6.6.) давати раціонально-критичну оцінку діям різних політичних партій і лідерів з позиції загальнонаціональних інтересів;
6.7.) оцінювати місце і роль України в сучасному геополітичному просторі.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) виробити власне ставлення до сучасного політичного розвитку суспільства як до процесу, зумовленого історичними та соціальними обставинами, що невинно змінюються; внутрішню готовність до змін; здатність прогнозувати політичні і соціальні події та явища, формувати власну активну громадянську позицію та обстоювати її;
7.2) брати участь в політичних дискусіях, виборчих кампаніях, масових і групових політичних опитуваннях;
7.3) готувати повідомлення на актуальні політичні теми, давати аргументовані коментарі стосовно політичної події, політичної програми або діяльності політичного актора;
7.4) творчо використовувати зміст основних першоджерел і провідні наукові концепції при аналізі сучасних соціально-політичних проблем.

3. Програма навчальної дисципліни

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Політологія: предмет, функції, місце в системі суспільних наук

Історія виникнення поняття "політика", її сутнісні ознаки. Загальна еволюція концепції політики як соціального явища (Аристотель, Н. Макіавеллі, Т. Гоббс, К. Маркс, М. Вебер, А. Бентлі, Г. Лассуел, М. Бердяєв, Г. Алмонд та ін.). Класифікація політики і її критерії. Роль політики у суспільному розвитку. Політика і мораль. Політика і економіка. Соціальна політика.

Політологія – наука про політику і політичну владу в усіх її проявах, спосіб її організації і діяльності. Місце політології в системі наукового знання: політологія і філософія, політологія і право, політологія і соціологія, політологія та економічні науки (теорії). Об'єкт і предмет політології. Основні закони і категорії політології (категорії структурні, функціональні, категорії розвитку). Закони: загальносоціологічний закон історичного прогресу, закони структури, закони функціонування політики, закони розвитку,

закони політичного життя. Методи політології: системний, діалектичний, структурно-функціональний, порівняльний, біхевіористський. Структура курсу політології: історія політичних вчень, теорія політики, прикладна політологія. Основні завдання і функції політології в умовах сучасності: теоретична, методологічна, практична (прикладна), ідеологічна, виховна, прогностична. Політологія в Україні.

Тема 2. Історія світової політичної думки

Міфологічні витoki політичної думки Стародавнього світу. Уявлення про владу у Стародавньому Єгипті, Вавилоні, Китаї та Індії.

Політичні вчення Стародавньої Греції. Філософсько-політичні погляди Платона, Аристотеля, Полібія. Демократія і античність.

Політична думка у Стародавньому Римі. Брати Гракхи, Тіт Лукрецій Кар. Політичні ідеї Цицерона. Римське право і його значення.

Теократичні вчення А. Августина, Ф. Аквінського. Політична філософія Н. Макіавеллі. Поняття і суть макіавеллізму.

Політичний ідеал Реформації. Погляди Т. Мюнцера, М. Лютера, Ж. Кальвіна, Ж. Бодена. Визначення правового принципу держави. Політичні погляди утопічного соціалізму XVI – XVII ст. Т. Мор. Т. Кампанелла.

Концепції природних прав, суспільного договору, народного суверенітету, правової держави у Новий час. Їх вплив на формування сучасних політичних систем. Політико-правові погляди Г. Гроція, Б. Спінози, Т. Гоббса, Дж. Локка. Просвітництво. Рационалістичні і традиційні концепції політики і влади. Політичні ідеї періоду Великої Французької буржуазної революції. Вольтер, Руссо, Дідро, Гольбах, Монтеск'є. Політичні вчення в Італії і Німеччині. Політичні вчення в США періоду боротьби за незалежність.

Тема 3. Розвиток політичної думки в Україні

Розвиток політичної думки в Київській Русі. Митрополит Іларіон, В. Мономах, «Руська правда», «Синопис». Правові пам'ятки періоду національно-визвольної війни під проводом Б. Хмельницького. Пакти і Конституція прав і вольностей Війська Запорозького.

Політичні концепції в Києво-Могилянській академії. П. Могила, С. Яворський, Ф. Прокопович. Проблеми державно-політичного устрою. П. Орлик. С. Климовський, Я. Козельський.

Ідеї Кирило-Мефодіївського товариства про державно-політичний устрій. М. Костомаров, М. Гулак, П. Куліш, Т. Шевченко.

Проблеми демократії, держави та політичних відносин у суспільній думці України у другій половині XIX ст. Політична думка початку XX ст. в Україні про національне відродження і державність. М. Драгоманов, В. Липинський, С. Томашівський, В. Кучабський, І. Франко, С. Дністрянський, В. Старосольський, В. Винниченко, М. Хвильовий, М. Міхновський, Д. Донцов.

Тема 4. Плюралізм політичних концепцій XIX – XXI ст. Суспільно-політичні доктрини сучасності

Консерватизм та лібералізм як напрями у політології. Причини появи традиціоналістичних, консервативних політичних концепцій, їхня соціальна база. Загальна характеристика політичних поглядів Е. Берка, Ж. де Местра, Л. Г. Н. де Бональда. Політична доктрина лібералізму, її основні риси та принципи.

Методи радикалізму у політичній теорії та практиці. Екстремізм, анархізм, тероризм. Анархізм. Відмова від держави, заперечення необхідності права. Анархія як третя форма суспільства. М. Бакунін – «Державність і анархія». Особливості етико-політичних поглядів П. Кропоткіна.

Соціалістичні вчення у політології. Марксистська та соціал-демократична концепції соціалізму. Принципи соціал-демократії: збереження приватної власності, зміцнення середнього класу і соціального партнерства, соціальна рівність і справедливість.

Тема 5. Політична система суспільства

Політичне життя: сутність і основні форми. Політичне життя – уособлення багатоманітності політичних процесів. Політична надбудова. Політична організація суспільства. Політичне спілкування і його форми. Політика і суспільні протиріччя. Негативні явища політичного процесу.

Сутність політичної системи, її структура і функції. Різноманітність політичних систем. Структура політичної системи. Політичні інститути. Місце і роль різних політичних інститутів, органів і установ в політичній системі. Політична система України. Структура, функції, розподіл влади. Політичний плюралізм. Становлення, розвиток і перспективи політичної системи України.

Поняття "політичного режиму" як способу функціонування політичної системи. Логіка розвитку і трансформації політичних режимів. Структура політичного режиму. Типологія політичних режимів Г. Моски. Поняття демократії, авторитарності і тоталітаризму, діалектика їхніх взаємин. Основні і перехідні типи політичних режимів.

Тема 6. Влада як суспільне явище

Сутність влади. Види влади. Поняття та структура ресурсів влади.

Концептуальні підходи до проблеми політичної влади (Р. Даль, Т. Парсонс, М. Вебер, М. Крозьє). Легітимність та легальність політичної влади. Законодавче закріплення політичної влади. Підконтрольність влади.

Сутність політичної влади і її головні характеристики: верховенство, суверенітет, авторитарність, відповідальність, примусовість. Функції влади. Напрямки і способи функціонування влади. Методи здійснення влади. Типи і види влади. Традиційні форми політичної влади: монархія, демократія, аристократія, технократія, охлократія, бюрократія, теократія, плутократія, елітократія. Зміст концепції поділу влади. Законодавча, виконавча, судова влада. Централізація і децентралізація влади.

Поняття, ознаки та інститути демократії. Інститути представницької та прямої демократії. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади, політичні партії та інші суспільно-політичні організації, засоби масової інформації в демократичному суспільстві. Особливості становлення і розвитку демократії в сучасній Україні.

Тема 7. Держава і громадянське суспільство

Сутність держави і її місце в політичній системі. Функції держави. Державні органи і владні повноваження. Сутність і значення надзвичайних органів в державі. Форми державного правління і державного устрою. Політичний режим. Порівняльний аналіз демократичної, авторитарної і тоталітарної держави.

Громадянське суспільство і держава. Основні концепції громадянського суспільства. Правова, демократична і соціальна держава. Взаємодія державних органів та органів територіального та місцевого самоврядування.

Україна як парламентсько-президентська республіка. Децентралізація держави – актуальна проблема реформування української державності. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні. Ринкові відносини, багатоманітність форм власності як економічна база громадянського суспільства. Правове забезпечення розвитку громадянського суспільства в Україні.

Тема 8. Партії та громадські організації. Вибори та виборчі системи

Поняття, структура та функції громадських об'єднань та рухів. Типологія громадських організацій. Діяльність громадських об'єднань та рухів в Україні.

Політичні партії: сутність та відмінність від інших об'єднань громадян. Передумови виникнення партій сучасного типу та їхня роль у житті суспільства. Класифікація політичних партій. Кадрові і масові партії. Правлячі і опозиційні. Парламентські і авангардистські партії. Праві, ліві, центристські. Функції партій у політичній системі. Однопартійність і багатопартійність. Сутність та різновиди партійних систем.

Політичні партії при переході від тоталітарного режиму до демократії. Політичні партії в Україні, кількість та класифікація. Багатопартійна система в Україні. Інші політичні організації як складова частина політичної системи.

Соціальні функції й види виборів. Принципи виборів. Типи виборчих систем. Мажоритарна виборча система. Пропорційна виборча система. Змішана виборча система. Взаємозв'язок форм правління, партійних і виборчих систем. Виборча система України.

Тема 9. Політична культура і політична свідомість

Суть політичної свідомості, її структура і класифікація. Функціональний підхід до класифікації політичної свідомості. Класифікація політичної свідомості за суб'єктами, за ставленням до влади.

Політична культура як необхідна умова політичної діяльності. Типи, види та функції політичної культури. Чинники формування політичної культури. Особливості становлення політичної культури в Україні. Вплив традицій на формування політичної культури, роль політичної конкуренції в процесі становлення політичної культури.

Політична участь: форми, типи, суб'єкти. Мотивація політичної участі. Види політичної участі. Поняття і сутність політичної соціалізації. Типи політичної соціалізації. Етапи політичної соціалізації. Агенти політичної соціалізації.

Політична ідеологія та її функції. Еволюція підходів до розуміння політичної ідеології. Класифікація ідеологій. Ідеологічний простір політичної системи України.

Тема 10. Особистість і політика. Політична еліта та політичне лідерство

Людський вимір політики: особистість як її суб'єкт і об'єкт. Співвідношення понять «індивід», «особа», «громадянин». Пасивність і активність людини в політиці. Конформізм і нонконформізм. Роль особистості в політичному житті суспільства. Політичний і правовий статус громадянина. Суверенітет особи. Громадянин і держава. Політичне відчуження, його поняття та прояви: соціальна апатія, конформізм, абсентеїзм

Сутність політичної еліти. Загальні причини виникнення еліт. Теорії еліт Г. Москі, В. Парето, Р. Міхельса. Системи рекрутування еліти. Номенклатура. Функції політичної еліти, її взаємодія з суспільством. Політична еліта та правлячий клас. Проблеми та перспективи становлення сучасної політичної еліти в Україні.

Поняття лідерства. Формальне та неформальне лідерство. Основні концепції політичного лідерства. Політичний лідер як об'єкт та суб'єкт політики. Характерні риси та функції політичного лідера. Типи політичних лідерів: авторитарні, демократичні, харизматичні тощо. Культ особи. Критерії оцінки ефективності політичного лідера. Особливості функціонування політичного лідерства в Україні.

Тема 11. Економічна і соціальна політика держави

Сутність економічної та соціальної політики. Взаємозв'язок економічної, соціальної політики. Базис суспільства і його визначальне значення. Взаємозв'язок економічної політики і політичної влади. Функції економічної та соціальної політики держави. Види економічної та соціальної політики. Ринок і економічна політика. Економічна і соціальна політика розвинутих держав і держав, що розвиваються, їх особливості.

Економічна і соціальна політика країн Східної Європи. Економічна і соціальна політика України та особливості її розвитку на сучасному етапі.

Тема 12. Політика та етнонаціональні відносини

Сутність етносу та нації. Поняття націоналізму. Етнонаціональні спільноти як суб'єкти та об'єкти політики. Внутрішні і зовнішні протиріччя у розвитку націй. Зміст етнонаціональної політики та її місце в гармонізації етнонаціональних відносин. Причина виникнення “національного питання”, його зміст.

Відмінності етнонаціональної політики в межах унітарної та федеративної держави. Інтернаціоналізм і шовінізм. Поняття етнічної автономії.

Особливості етнонаціональних відносин та етнонаціональна політика в сучасній Україні.

Тема 13. Світове співтовариство та тенденції його розвитку.

Політичні аспекти глобальних проблем сучасності

Основні тенденції у світовому політичному процесі. Основні теоретичні підходи до дослідження міжнародних відносин. Вплив процесу глобалізації на міжнародні відносини.

Сутність, основні концепції та структура зовнішньої політики. Соціальна природа зовнішньої політики. Національний інтерес – спрямування зовнішньої політики. Дипломатія – форма її здійснення. Напрямки здійснення зовнішньої політики. Змагання у зовнішній політиці. Політична стабільність. Конфлікти і війни. Сутність стабільності і нестабільності. Роль ООН та інших міжнародних організацій у розв'язанні конфліктів. Міжнародна інтеграція і державний суверенітет.

Україна на тлі глобальних політичних трансформацій. Геополітичне становище. Основні виміри національної безпеки України. Національні інтереси України. Україна в загальноєвропейському політичному процесі.

Глобальні політичні проблеми сучасності і шляхи їх вирішення.

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Політологія: предмет, функції, місце в системі суспільних наук	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Етапи становлення світової політичної думки	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Розвиток політичної думки в Україні	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Плюралізм політичних концепцій XIX –	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-

XXI ст. Суспільно-політичні доктрини сучасності													
Тема 5. Політична система суспільства	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Влада як суспільне явище	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Держава і громадянське суспільство	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Партії та громадські організації. Вибори та виборчі системи	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Політична культура і політична свідомість	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Особистість і політика. Політична еліта та лідерство	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Економічна та соціальна політика держави	6	2	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Політика та етнопонаціональні відносини	6	2	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 13. Світовий політичний процес	8	2	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	26	18	-	-	46							

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.4. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.5. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;

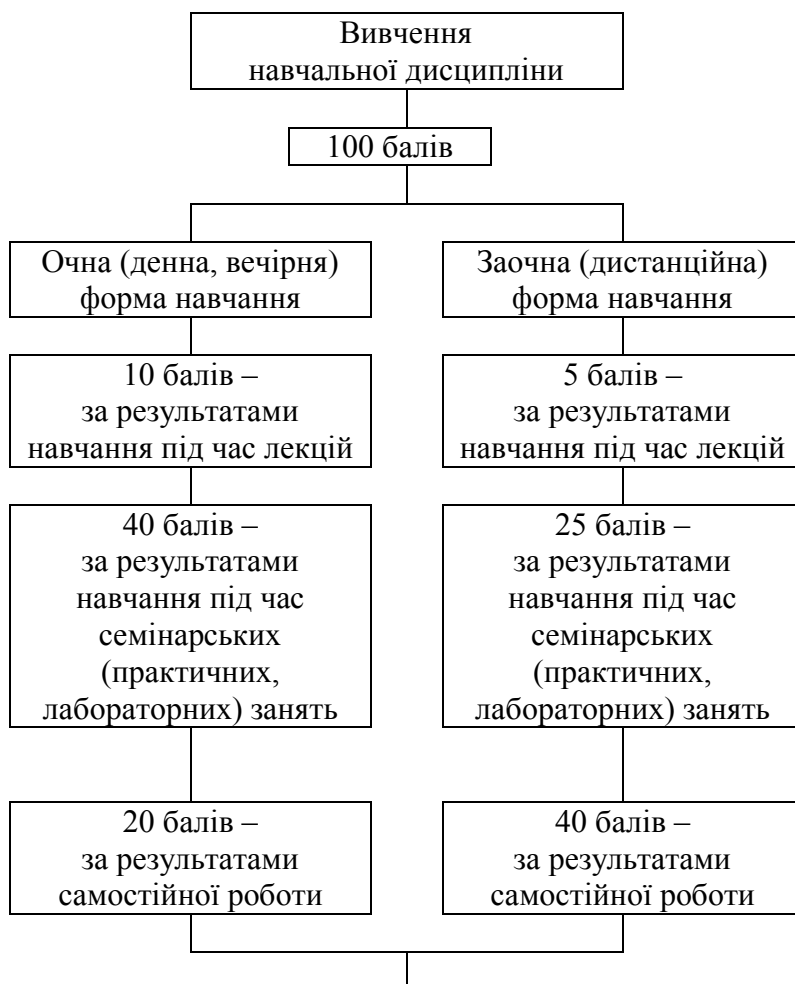
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) блищопитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;
- 5) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену. Структура екзаменаційного білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

30 балів –
за результатами складання
семестрового контролю

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Баранівський В. Ф. Політологія [Текст] : підручник / В. Ф. Баранівський ; Нац. акад. упр. - Київ : НАУ, 2016. - 235 с.
2. Воронянський О.В. Політологія: підручник / [Воронянський О.В., Кулішенко Т.Ю., Скубій І.В.]; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. - Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. - 179 с.
3. Горбач, О. Н. Політологія [Текст] : навч. посіб. / Олександр Горбач, Руслан Демчишак ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 3-тє вид., допов. та перероб. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. - 259 с.
4. Політологія: підручник / [М. П. Требін та ін.]; за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2018. – 460 с.
5. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : «Новий Світ-2000», 2016. – Т. 1. – 516 с.
6. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : «Новий Світ-2000», 2017. – Т. 2. – 535 с.
7. Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н. М. – Львів : «Новий Світ-2000», 2015. – 396 с.
8. Карасевич А.О. Європейська політологія // Політологічна енциклопедія : навч. посібник : у 9 т. / А. О. Карасевич, Л. С. Шачковська. — Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. — Т. 2 — 560 с.
9. Орач Є. М. Історія політичних і правових вчень : [навчальний посібник] / Є. М. Орач – К.: Атіка, 2005. – 560 с.
10. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підруч. для студ. вищ.навч. закл. / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 470 с.
11. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти : монограф. / Г. П. Щедрова. – Луганськ, «Елтон-2», 2010. – 308 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. — Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. — 180 с.
2. Гетьманчук М. П. Політологія : [навч. посіб.] / М. П. Гетьманчук та ін. ; за заг. ред. М. П. Гетьманчука. — К. : Знання, 2011. — 415 с.
3. Гончарук Т. В. Політологія: лекційний курс і практикум : [навч. посіб.] / Гончарук Т. В. та ін. ; за ред. Т. В. Гончарук ; М-во науки і освіти України, Терноп. нац. екон. ун-т. — Т. : Астон, 2009. — 375 с.
4. Горбач О. Н. Політологія : [навч. посіб.] / Горбач О., Демчишак Р. — Львів : ЛДІНТУ ім. В. Чорновола, 2011. — 263 с.

5. Кін Дж. Громадянське суспільство: старі образи, нове бачення. – К.: К.І.С.: Аналітично-дослідницький центр "АНОД", 2000. – 191 с.
6. Карасевич А.О. Політологія // Політологічна енциклопедія : навч. посібник : у 9 т. / А. О. Карасевич, Л. С. Шачковська. — Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016.— 710 с.
7. Кузь О. М. Політологія : [навч. посіб.] / Кузь О. М. та ін. ; М-во освіти і науки України, Харк. нац. екон. ун-т. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. — 347 с.
8. Кулагін Ю. І. Політологія : [навч. посіб.] / Ю. І. Кулагін, В. І. Полурез ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. — 231 с.
9. Кучменко Е. М. Політологія в схемах та визначеннях / Е. М. Кучменко, Б. А. Кучменко ; Ін-т підготов. кадрів Держ. служби зайнятості України. — К. : ПК ДСЗУ, 2011. — 175 с.
10. Логвина В. Л. Політологія : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / В. Л. Логвина, А. О. Михайлик ; М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Поділ. держ. аграр.-техн. ун-т. — Кам'янець-Поділ. : Сисин О. В. : Абетка, 2009. — 302 с.
11. Лютко Н. В. Політологія : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Лютко Н. В., Заславська О. О. — Хмельницький : ХНУ, 2011. — 319 с.
12. Макар Ю. І. Політологія : [навч. посіб.] / Макар Ю. І., Докаш О. Ю., Лаврук Т. П. ; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. — Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2010. — 595 с.
13. Осін В. Пошуки суб'єктності української політології: між «великим» і «малим» колоніалізмами // Спільне. — 10.10.2015.
Острянюк М. М. Політологія : конспект лекцій : [навч. посіб.] / М. М. Острянюк, А. М. Острянюк ; М-во соц. політики України, Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці. — Чернігів : Черніг. держ. ін-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 195 с.
14. Панібудьласка В. Ф. Політологія : Політичні системи в умовах демократизації : [тексти лекцій для студ усіх спец. і форм навчання] / В. Ф. Панібудьласка та ін. ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — К. : КНУБА, 2009. — 88 с.
15. Перегуда Є. В. Політологія : [тексти лекцій для студ. усіх спец.] / Є. В. Перегуда та ін. ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — К. : КНУБА, 2010. — 199 с.
16. Поліщук О. С. Політологія : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Поліщук О. С., Кенц О. А. — Хмельницький : ХмЦНП, 2011. — 571 с.
17. Шайгородський Ю. Фактори інституалізації політичної науки в Україні // Сучасна українська політика. Спецвипуск. — К. : Центр соціальних комунікацій, 2013.
18. Шведа Ю. Псефологія: навчальний посібник / . — Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. — 396 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-1.html> – підручники з політології
2. <http://chitalka.net.ua/zmist/politologija.html> – підручники з політології
3. <http://elibrary.univer.km.ua/index.php> – електронна бібліотека Хмельницького університету управління та права
4. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання.
5. <http://www.library.lviv.ua/> – Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника
6. <http://www.dibu.kiev.ua/> – Національна історична бібліотека України
7. <http://www.nplu.org/> – Національна парламентська бібліотека України

8. <http://korolenko.kharkov.com/> – Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка
9. <http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
10. <http://library.lnu.edu.ua/bibl/> – Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка
11. <http://www.ukrbook.net/> – Книжкова палата України імені Івана Федорова
12. <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=1> – сайт Інституту політичних політичних і етнонаціональних досліджень ім.І.Ф.Кураса НАН України
13. <http://www.president.gov.ua/> – офіційне інтернет-представництво Президента України
14. <http://zakon.rada.gov.ua/> – офіційний вебсайт Верховної Ради України
15. <https://www.kmu.gov.ua/> – єдиний вебпортал органів виконавчої влади України
16. <http://www.cvk.gov.ua/> – офіційний вебсервер Центральної виборчої комісії України
17. <http://www.ukrstat.gov.ua/> – офіційний вебсайт Державного комітету статистики України
18. <http://www.rainbow.gov.ua/> – офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України
19. <http://www.niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень
20. <http://www.coe.int/> – Офіційний сайт Ради Європи
21. <http://europa.eu/> – Офіційний сайт Європейського Союзу
22. <http://www.echr.coe.int/echr> – Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
23. <http://www.venice.coe.int/> – Офіційний сайт Венеціанської комісії Ради Європи
24. <http://www.osce.org/> – Офіційний сайт ОБСЄ

Розробники робочої програми:

Викладачі дисципліни: Почесний ректор університету, кандидат історичних наук

_____ Л.І. Чорний

25 серпня 2020 року

старший викладач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

_____ І.В. Олійник

25 серпня 2020 року

Схвалено кафедрою філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання

25 серпня 2020 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри _____ Л.А. Виговський

25 серпня 2020 року

Декан факультету

_____ Т.В. Терещенко

20 жовтня 2020 року

Погоджено методичною радою університету 22 жовтня 2020 року, протокол № 2.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

22 жовтня 2020 року